
PAMFLET
1062

15

Het secreet des

CONINCX VAN SPANGIEN,

PHILIPPVS DEN II.

Achterghelaten aen zijnen lieven Sone, Philips de derde van dien name, vervatende hoe hy hem reguleren sal nae zijns Vaders doot.

INT LICHT GHEBRACHT DOOR een Dienaer van den Heere Christoffel de Mora, Schatbewaerder des Conings van Spaengien, ghenaemt *Rodrigo D. A.*

Ende nu over-ghe set uyt den Spaenschen
Door P.A.P.

EENIGHE SECRETEN DES CONINGS VAN SPANGIEN PHILIPPUS den tweeden, achtergelaten aen zijnen lieven Sone, Philips de derde van dien name, vervatende hoe hy hem reguleren sal nae zijns Vaders doot.

SOne ick hebbe veelmaels becommert gheweest, om u eenen gherusten staet achter te laten: maer noch den tijdt van mijn langhe leven, noch de gheleghentheyt der Vorsten die my toeghedaen zijn, en hebben my daer in connen helpen. Ick belijde, dat ick over de 5594. Milioenen Ducaten verquist hebbe, daer ick niet voor ghenoten en hebbe (in min dan drie en dertich jaren) dan hertseer en verdriet. 't Is waer ic hebbe Portugael verovert, maer soo licht als my Vranckrijck ontslibbert is, soudet hier mede oock moghen varen. Och oft ic den raedt van mijn Heer Vader (saliger memorie) gevolgt hadde: Oft dat ghy ten minstē noch wildet mijnen raedt naer comen, ick soude mijn lijden te gheruster verdraghen, ende te ghewilliger stervende, u in dit aertsche leven laten.

Dit is dan dat ick u tot een eeuwich Testament achter late, boven so veel heerlijcke Conincrijckē, om als in eenē spiegel te siene, hoe ghy u na mijn doot inde Regieringe dragen sult.

Altijt waer nemende de veranderinge van ander Rijcken, om daer mede u profijt te doen na gelegentheyt: Ende niet te min de oog houdē op den genē die indē Raet naest by u zijn.

Ghy hebt twee middelen daer ghy u Spaensche Rijcken meucht deur onderhouden.

Het een is de Regieringe. Het ander de Indische vaert.

Soo veel de Regieringhe aengaet. Oft ghy moet den Edeldom, oft de Geestelijcke tot u trecken.

Verlaet ghy u op de Geestelijcke, hout de ander in breydel, alsoo ick ghedaen hebbe.

Maer so ghy u meynt met dē Adel te versterckē, so verkrimt der Geestelijcker incomen so veel als u immers mogelijck is.

Wilt ghyse alle beyde te vriende houden, sy sullen u uytsnypen: Ende ghy sult daer benevens u Rijcken in onrust stellen nemmermeer tot resolutie comende.

De Balanche sal alsnu vande een, alsnu vande ander overwogen werden.

Mijnen raet is, dat ghy de Nederlātsche Provintiē te vriende houdt, by soo verre als ghy u met den Edeldom wilt behelpen: overmidts dat sy vrienden zijn met den Franchoys, Engelsman, ende eenighe duytsche Vorsten.

Noch Italien, noch Polen, noch Zweden, noch Denemarcken, noch Schotlant en connen u te bate comen.

Den Coninck van Schotlant is arm.

Denemarcken crijgt zijn incomē van d'uytlantsche Natiē

Zweden is altoos gedeelt, ende daer beneffens ongelegen.

De Polen zijn altoos Meester over haer Coninghen.

Italien al ist rijck, is veel te wijt van dese gheleghen, ende daerenboven zijn al hun Princen van verscheyden humeurē.

Maer ter contrarien, de Nederlanden zijn volc, schip-rijck, geduyrich inden arbeyt, neerstich in't ondersoecken, cloeckmoedich int aenvangen, ende goetwillich int verdraghen.

'tIs waer, ick hebbe Isabella Clara Eugenia uwe suster de selve gegeven: Maer wat ist? daer zijn wel hondert uytvluchten int ontwerp begrepen, daer ghy u mede behelpen cont.

De principaelste zijn, dat ghy voocht zijt van alle hare kinderen: Ende datse niet en mogen veranderen int stuck vande Catholijcke Religie: want dese twee poincten wechgenomē, so zijt ghy voorseker de selve Neder-landen absolutelijc quijte. Ende ander Coningen sullen soo rasch inde weere wesen, om die door eenigen middel aen haer te verbinden, dat ghy daer over wel sout mogen in een eeuwvich verderf comen.

So ghy u daerentegen meynt te behelpen met den Geestelicken

licken ſtaet, ſo ſult ghy u veel vyanden verv vecken. 'Ick hebt gheproeft.

Maer hout allen uvve correſpondentien met den Pauſen,
Gheeft haer veel. Zijtſe haeſt goet-vvillich.
Onderhout de Cardinalen die meeſt by hem zijn.
Maeckt u Heere in haer Conclavium. Hout de duytſche Biſſchoppẽ te vriende: Maer en betrout niet meer door sKeyſers hant haer Penſioenen te verſterckẽ. Doch maect dat ghy ſelve van haer bekent wert, ſy ſullen u voorwaer te gewilliger dienen, ende u giften met meerder vreucht aennemen.

Die van minder qualiteyt zijn, en laet u niet genaken, om daer door den Adel ende de Gemeente een goede ooge te geven: Want inder waerheyt als ickt ſeggen moet, haer hooverdije is groot, ſy zijn machtich in rijckdommen, wat ſy begeeren moet gedaen weſen, ſy ſullẽ u laſtich vallen, ende int eynde uwen Scepter beheerſchappen: Daerom behelpt u met de gene die vandẽ Adel zijn, uyt grooten huyſe: ende dringtſe altemet in groote Geeſtelic incomẽ. Het onnut geſpuys en is u ſo dienſtich niet, of ten ſal u duyſent mael duyſent nijdẽ doen verweckẽ, daer door ghy alle u incomen ſult conſumerẽ. En geloofr dan niemant vandẽ haren, of hy en zy van qualiteyt.
Verlaet de Engelſche verſpieders.
Ontſlaet u vande Franſche ongelden.
Ende laet u vry dienen van een deel Nederlantſche Heerẽ, op dat ghy haer altijt aẽ u beſt vertroude verknoopẽ meucht
So veel de Indiſche vaert aengaet, Ooſterſche ende Weſterſche, daer in beſtaet de macht vande Conincrijckẽ van Spangien, ende oock met eenen den dwang vanden Italianen.

Vrancrijck ende Engelandt en connen in deſe palen niet begrepen werden, om daer uyt geſtooten te zijn: Haer macht is te groot: Haer Schip-volc te veel: De Zee al te ruym: Haer Cooplieden te machtich, Haer Soldaten te gelt-gierich, ende haer onderdanen te ghetrouwe.

De Nederlanden heb ick voor u daer uyt-gesproken: maer ick vreese dat den tijt ende de menschen veranderlijck zijn: Daerom verandert in de West-Indien dicwils u Gouverneurs.

Die ghy van daer treckt, steltse inde Regieringhe vanden Raet van Indien alhier, soo en sult ghy, mijns bedenckens, nemmermeer connen bedroghen werden: oft elc van beyden sal u 'tprofijt openbaren, ende meerder eere soecken.

Siet ghy dat den Engelsman hem stelt om u de selve profijten te benemen, (gelijc hy machtich van zee-volc ende schepen is, den Franchoys en acht ic in desen deele niet) sterct u stracx met de Nederlanders, al waert dat sy ooc eensdeels Ketters waren, ende blijven wilden: mits conditie dat sy sullen moghen hare goederē in Spaengien ende Italien liberlijc vercoopen, mits betalende de Coninclijcke incomen, ende andere gherechticheden, ende alsdan Paspoort verwerven, om op de selve Oostersche oft Westersche Indien te varen: mits stellende borge alhier, ende Eedt doende, dat sy van daer comende, weder in Spangien sullen lossen, op verbeurte, soo sy anders bevonden waren, aen den lijve ghestraft te werden. Ick soude meynen dat sy u dit niet en sullen weygheren te onderhouden: Ende door desen middel sullen de Indische ende Spaensche Rijcdommen met de Nederlantsche Trafficke in een ghebonden blijven. Enghelant ende Vrancrijck sullen moeten op haren buydel teeren.

Mijn Soon, ick soude u wel veel meer voor oogen stellen int veroveren van andere Conincrijcken: maer alle de Advertissementen daer af, ooc de Discourssen die my daer op gelevert zijn, ende by my verbetert, die sult ghy vinden in mijn Cabinet: Laet u Christoffel de Mora stracx de sleutel ghaven, op dat dese vertroutheden niemant in handen en comen.

Ick hebbe op den sevensten Septembris van dese Memorikens, die seer doornaeyt met schrijven waren, int vier doen werpen, ick sorge datter wel wat mochte verduystert wesen.

Neicht

Neycht u oore om sulcx te vernemen.

Ick hebbe heden noch hier by gevoecht, soo ghy met Antonio Perez cont maken, siet dat ghy hem in Italien trect, oft ten minsten, dat hy u belove dienst in ander Conincrijcken te doen: Maer laet hem nemmermeer in Spangien noch in Nederlant comen.

Aengaende u Houwelijc, die stucken berusten onder den Secretarius La Loo: dan ghy sult daerenboven dit beseghelt Billietken dickwils over-lesen. Hier en is niemant over gheweest dan mijn eyghen handt.

Hebt altijt acht op de Raet-gevers die rontom u staen.

Het ontchijfferen moet ghy u selfs onderwinden.

En vertoornt u Secretarisen niet. Levert haer altijt werc, 'tzy van cleen oft grooter importantie. Beproeftse liever door u vyanden, dan door u vrienden, al most ghy u secreet eenighen van den uwen voor draghen. Behout het uyterste altijt in uwe borst.

Beminde Leser, dit is soo veel alsmen is comen te weten uyt de ghebrande Billietten (soo sy meynden) Godt geve dat alle de aenslaghen van den Vyandt haest moghen ontdeckt werden.

AMEN.